

Val á virkum degi

*Hugmyndir að verkefnum og hugleiðingar
um neyslu og umhverfi. Unnið í samvinnu við
nemendur í 6. bekk Grunnskólans í Hveragerði.*

Margrét Magnúsdóttir

Markmið

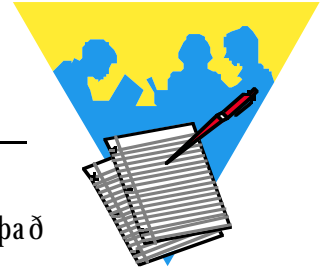

„Markmið með neytendafræðslu í skólum er að mennta sjálfstæða, meðvitaða og hæfa neytendur. Með neytendafræðslu á að gefa nemendum þekkingu og innsýn í að vera neytandi í flóknu og margbreytilegu samfélagi með því að veita þeim grundvallarþekkingu um réttindi neytenda, fjármál einstaklinga og samfélags, auglýsingar og áhrif þeirra, neyslu og umhverfi, auðlindir jarðarinnar, hífýli, fatnað, verð og gæði, matvæli og heilsu. Skólinn á að leggja sitt af mörkum til að gera nemendur meðvitaða um áhrif sem þeir verða fyrir hvað varðar lífsstíl, neysluvenjur, viðhorf og mat.“

Samnorræn skilgreining
frá Norrænu ráðherranefndinni, NSA 1992

1. Vort daglega brauð

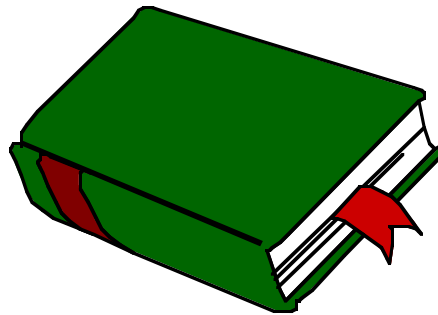

Neysla frá morgni til kvölds?

1. Renndu í huganum yfir einn dag í lífi þínu og það sem þú hefur verið að gera, sem neytandi, frá morgni til kvölds. Fyrir hádegi, síðdegis og um kvöld.
2. Skráðu athafnir þínar.
3. Hvernig tengjast þær neyslu?
4. Á hvaða hátt koma þessar athafnir umhverfi þínu við?
5. Hvaða hugmyndir hefur þú um að vera umhverfisvæn eða -vænn?
6. Hafðu í huga samspil manns og náttúru, ábyrgð þína, hráefnisnotkun ofl. Hvaða afleiðingar telur þú að neysla þín hafi á umhverfið í nútíð og framtíð?

Lestu „Grænu handbókina“ og þú munt furða þig á því sem þú kemst að um:

1. gosdrykki
2. morgunkorn
3. skyndibita
4. penna og pappír
5. gæludýr
6. tannkrem
7. skólalóðina

Notaðu þessa bók til að liðsinna jörðinni!

2. Kveiktu á perunni!

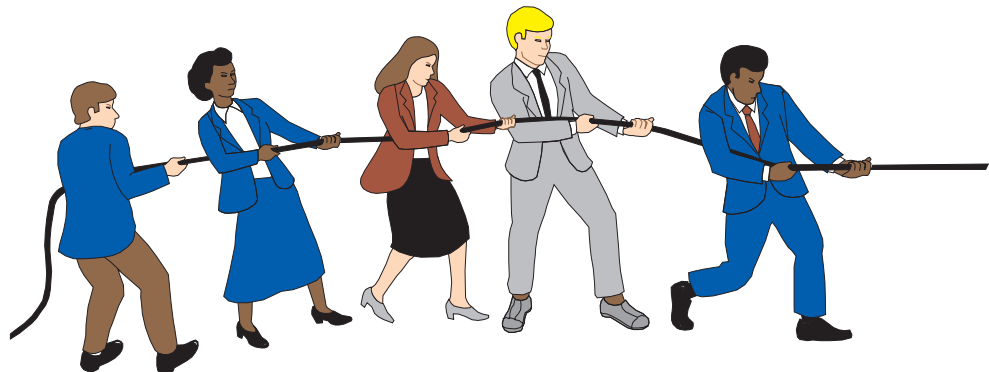

Vissir þú hve afurðir úr sjó eru margvíslegar?

- Fiskiología er notuð í lím, sápu og smjörlíki.
- Hægt er að finna perlur inni í ostrum.
- Járn, kopar og mangan er hægt að sjúga af hafsbotni með sérstökum dælum.
- Sjó er hægt að meðhöndla þannig að hann verði drykkjarhæfur.
- Þang er hægt að borða á sama hátt og grænmeti og það er notað í ísgerð, tannkrem, málningu, meðöl og m.fl.

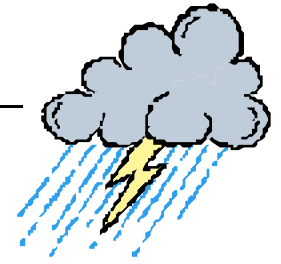
Hvað var það fleira sem kom þér á óvart?

Hópvinna, upplýsingaöflun og kynning.

3. Hugstormun

Lestu þennan lista og nýttu þér sem hjálparorð. Veldu (eða dragðu) síðan eitt atriði og kynntu þér vel, með lestri bóka, viðtölum o.fl. Skrifaðu 1 bls. (A4) og kynntu fyrir bekkjarfélögum þínum.

Hjálparorð:

8. Hverjir eru neytendur?
9. Hvað er neysla?
10. Á hvaða hátt kemur neytendafræðsla grunnskólanemanda við?
11. Hvað er nauðsynleg neysla og hvað er gervipörf?
12. Hvaðan kemur pappír?
13. Hvaða pappírsvörur notar þú?
14. Hvað er hægt að endurnýta?
15. Endurvinnsla, hvað þýðir það hugtak?
16. Hvaða ógn stafar umhverfinu af neyslu manna?
17. Hverju manst þú eftir úr fjölmiðlum sem tengist umræðu um umhverfi?
18. Ekkert verður að engu, hvað þýðir það fyrir umhverfið?
19. Í hvað fara vasapeningar þínir?
20. Hvers gætir þú verið án af því sem þú átt?
21. Hver er ábyrgð þín gagnvart umhverfinu?
22. Hvaða kosti hefur það fyrir umhverfið að fólk sé vistvænt?
23. Hvernig tengjast neysla og umhverfi?
24. Föt eru nokkurs konar umbúðir fólks. Hvað telur þú nausynlegt varðandi föt og hvað er gervipörf?
25. Hvaða vistvænar vörur eru í þínu umhverfi?
26. Pappír má endurnýta, hvernig?
27. Hvaða ógn stafar umhverfinu af neyslu þinni?
28. Hvað er hægt að gera í skólanum til að bæta umhverfið hér?
29. Hvaða hlutir eru það á heimili þínu og algengir eru í dag, sem voru óþekktir í æsku foreldra þinna?
30. Hvaða snyrtivörur getur þú útbúið þér úr afurðum íslenskrar náttúru?
31. Hvað gæti talist græn aðgerð?

4. Hvað á ég að velja?

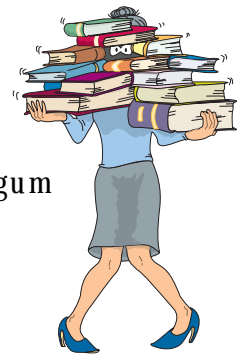

Pældu í því með mér!

- Hreinlætisvörur mínar.
- Snakk, eitthvað að bita í milli mála, hvað er heppilegast fyrir mig?
- Orkunotkun á heimilinu.
- Hvað er sorp og hvert fer það frá mér?
- Endurvinnsla, hvað get ég gert í þeim málum?
- Neysluvenjur mínar.
- Hvaða áhrif hefur fæðukeðjan á mig?
- Hvað er mér lífsnauðsyn?
- Hverjar eru auðlindir jarðar og hvaða máli skipta þær mig?
- Í hverju felst sjálfbær þróun, t.d. í landbúnaði?
- Hvaða áhrif get ég haft til að gera jörðina lífvænlegri en hún er í dag?

Á undanförunum árum hefur umræðan um áhrif mengunar og gengdarlausrar sóunar aulinda jarðarinnar verið ágeng. Við höfum nú þegar ógnvænlegar upplýsingar um ástand jarðar í lofti, á jörðu og í sjó. Í hug og hjarta vitum við vel að við svo búið má ekki standa.

- Hvaða bækur hefur þú fundið sem veita svör við spurningum þínum?
- Hvar annars staðar finnur þú svör við spurningum þínum um neyslu og umhverfi?

5. Framtíðarsýn

Hér eru nokkur dæmi, kynntu þér nánar hvað felst í þeim.

- Ósonlagið þynnist.
- Gróðurhúsaáhrif aukast.
- Regnskógum er eytt.
- Eitri er sleppt út í andrúmsloftið, í sjóinn og víðar.
- Rigningin verður súr.

Hvað dettur þér fleira í hug?

Verkefni vegna námskeiðs um neytendafræðslu 1. nóvember 1996 –
janúarloka 1997 á vegum KHÍ.

Margrét Magnúsdóttir
Grunnskólanum í Hveragerði